

ПОРОДИЦА РИБНИКАР И ЊЕНА УЛОГА У ШТАМПИ*

Сврха је овог кратког рада да укаже на неке, до сада непознате појединости о овој породици која је имала одређени утицај на друштвено-политичка збивања у Београду, нарочито између два рата.

У првом светском рату, два члана ове породице дала су своје животе у борби против аустроугарских завојевача, који су, непосредно после Сарајевског атентата, извршили напад на Србију. У борби су погинули Даворин-Дарко и Владислав, синови др Фрање Рибникара.

Наследници др Фрање Рибникара имају велику улогу у културно-политичком животу у нас. Унук др Фрање Рибникара, Владислав, син др Слободана Рибникара — помаже напредни покрет, испуњавајући задатке које пред њега постављају КПЈ и њен генерални секретар Јосип Броз Тито. У његовој кући одржано је историјско заседање Политбироа ЦК КПЈ 4. јула 1941. године, када су донете најважније одлуке о борби југословенских народа против немачког фашизма и фашизма уопште, као првог организованог отпора поробљеног народа предвођеног Комунистичком партијом Југославије с Јосипом Брозом Титом на челу.

*

Први Рибникар који долази у Србију у XIX веку, др Фрања, лекар, рођен је 1840. године у месту Стенично у Крањској, у Словенији. Пореклом је из многочлане земљорадничке породице. Као најмлађе дете у породици, био је миљеник оца. По жељи оца, који је био религиозан човек, што није изузетак у том крају и времену, Фрања завршава средњу школу у Љубљани, затим одлази на студије у Веч и уписује теолошке науке.¹ Оне ни изблиза не задовољавају разноврсна Фрањина интересовања и он, пун младалачког ентузијазма и жара за

новим сазнањима и богатијим садржајима, уписује медицину, без знања свога оца.

Фрања завршава Медицински факултет са одличним успехом, 1865. године у Грацу, са звањем магистра хирургије. Доцније је положио државни испит у Цириху и добио диплому доктора медицинских наука.

Пре доношења одлуке о преласку на рад у Србију, 30. јуна 1868. године, оженио се у Костајници Милицом-Милком, рођеном Срњић, кћерком Антонија Срњића, гостионичара из Костајнице.

У периоду преласка многих школованих људи са подручја Аустро-Угарске монархије на територију Србије, у жељи да се боре за уједињење наших народа и пруже своју помоћ и услуге српском народу, и млади др Фрања Рибникар прелази у Србију са својом супругом Милицом, 16. маја 1869. године.²

У Трстенику, где је и започео своју лекарску каријеру, постављен је за среског лекара; родио му се син Владислав 1871. године.³ Син Фрања родио се крајем 1873. године у Трстенику,⁴ а 1878. године, родио се Даворин.

Др Фрања Рибникар је учествовао у српско-турским ратовима 1876—1878. године показујући високу стручну спремност при пружању помоћи рањеницима и цивилном становништву угрожених крајева.

У својој лекарској каријери службујући у Србији, др Фрања је имао следеће кретање: од 1869. године до краја 1873. у Трстенику; од краја 1873. године до краја 1882. у Свилајнцу; од 1883. године до краја 1889. у Јагодини. Крајем децембра 1889. године, пред крај своје лекарске каријере, прелази у Београд, прво као хонорарни, а затим као стални општински лекар.⁵

За време свог шеснаестогодишњег рада цењен је као стручњак и велики хуманиста. После краткотрајне болести, умро је у 65. години живота, 25. јануара 1905. године.

* Нова грађа за проучавање породице Рибникар.

*

Владислав-Фрања Рибникар, најстарији син др Фрање, рођен је у Трстенику 1. XI 1871. године, где је отац службовао као срески лекар. Четири разреда гимназије завршио је у Јагодци, а више разреде гимназије и испит зрелости у Београду. Године 1888. уписује се на Филозофски факултет, Одсек за српски језик и књижевност. Са непуних двадесет година, јавља се са својим радовима у часопису „Отаџбина“ др Владана Ђорђевића. Објављује у том часопису и преводе с француског и немачког језика.

После одслужења војног рока, одлази у иностранство на даље усавршавање, бораући најдуже у Паризу и Берлину. У иностранству се бави књижевним и преводилачким радом, ради и као дописник неколико листова. Исказујући се као талентован новинар, у њему се јавља жеља да, по повратку у земљу, покрене нови лист, добијајући у томе подршку својих другова који су били Владино ближи другови из земље, а у том периоду на студијама или на усавршавању на страни. Ипак, на њега је највећи утицај, у вези с покретањем новог листа, имао др Радивоје Вукадиновић.

Владислав долази у Београд после мајских догађаја 1903. године. На састанку у Београду, с јесени 1903. године, коме су присуствовали, поред Владислава, др Радивоје Вукадиновић, др Фрања Рибникар и професор др Станоје Станојевић, реализована је Владино идеја о покретању новог листа. На предлог др Вукадиновића, нови лист добија име „Политика“. Листови истог назива излазили су у Копенхагену и Варшави, а касније и у Прагу.⁶

„Политика“ почиње да излази 12. јануара 1904. године, на два листа, односно на четири стране, у два часа по подне, са ценом од 5 пара.⁷

Лист је покренут као независан информативни лист, не везујући се ни за једну партију, у време када није постојала организована информативна служба, а извори информација били бечки листови: „Nova Slobodna Pressa“, „Die Zeit“, „Fremdenblat“ и пештански „Pester Lojd“, те званични Пресбиро.

У време покретања „Политике“ штампарске прилике нису биле повољне, јер да би неко имао своју штампарију, морао је имати мајсторско право. Стога Владислав полаже испит за штампарски занат, добија еснафско писмо и отвара сопствену штампарију.

Први број листа штампан је у тиражу од 1.300 примерака. Тираж је повећан на 3.000 примерака 1. XII 1904. године.⁸ Пораст тиража можемо пратити приликом важних спољнополитичких, а такође и унутрашњих догађаја: руско-јапански рат, револуција у Румунији, анексиона криза, први и други балкански рат итд. Последњи број „Политике“, у њеном првом периоду излажења — изашао је 23. септембра 1915. године, када су Макензенове трупе почеле прелазак преко Дунава и водиле уличне борбе на Дорћолу.

Владислав је као стручњак поклањао пуну пажњу неговању стила и језика у листу. Сам је бирао за лист фелтоне и романе, страних и домаћих писаца.

Лист је радо прихватао и поклањао пуну пажњу женском свету, увођењем рубрике „Женски свет“, у којој су највише сарађивали: Јевта Угричић и Мага Магазиновић. Зато је лист често називан „женским листом“.

Фелтон, негован од почетка излажења листа, заузимао је две, а најчешће три стране листа испод текста од шест стубаца на свакој страни. Поред домаћих напредних писаца, најчешће су објављиване кратке приче француских модерних писаца. За превођење француских текстова Владислав је ангажовао најбоље преводиоце у нас.

Попут осталих београдских листова, „Политика“ је објављивала и романе истакнутих писаца оног времена. Роман у наставцима објављиван је највише у 60 наставкаа, а не годину и дуже, што су читави радо прихватили.

У Србији, 1904. године, излази 90 листа, од којих само у Београду 72. „Политика“ је тринаести дневни лист у Београду; овај број се повећао на 16, али се многи од њих брзо гасе.⁹

Сем дневних листова, излазили су недељни листови, а поред њих и часописи: петнаестодневни и месечни.

Лист „Политика“ одликовала се мирним и одмереним тоном, чинећи изузетак у целој нашој штампи тога времена, што ће бити њена карактеристика и у другом периоду њеног излажења (1919—1941. године).

После анексионе кризе (1909. године), Владислав почиње да се повлачи од редакцијских послова, уступајући их својој браћи — Даворину и др Слободану.

Он почиње да се интересује и за спорт. Његовом заслугом развија се коњички спорт у Београду. Његовом иницијативом у Београду се отвара ново тркалиште код Цареве Ћуприје, где се и данас налази. Са бра-

том Даворином оснива „Српско велосипедско друштво“.

С повећањем формата листа, 1. XII 1904. године, Владислав уводи и спортску рубрику. Спортску рубрику уређивао је под псеудонимом „Нахал“, а извештаје са коњских трка потписивао је са „Врач погађач“.

Од трговца Васе Јовановића купује имање на Дедињу, које ће после од његове удовице купити регент Александар Карађорђевић. Овим новцем Милица удова Рибникар, уз помоћ брата Владислављевог, др Слободана, отплаћује дугове у које је запала, због приспелих меница за исплату.¹⁰

Године 1906. оженио се Милком Чолак Антић. У браку су рођене две кћери — Даница, 1907. године, и Јованка, 1910. године.

Учествовао је у балканским ратовима 1912—1913. године. Рањен је у првом балканском рату, под Једреном.

Владислав учествује и у првом светском рату, где се истиче великом храброшћу; погинуо је на Рожај планини код Лознице, 1. IX 1914. године, као резервни капетан.

*

Др Слободан-Лања (од Фрања) Рибникар, рођен је у Трстенику 7. новембра 1873. године.¹¹ Нижу гимназију завршава у Јагодини, а више разреде гимназије и испит зрелости у Београду. Уписао се на Медицински факултет у Бечу 1891. године. Медицинску завршава 1896. године са одличним успехом.

После завршених студија долази у Београд. Прво запослење, као лекар, добија у Скопљу, где је провео две године. Затим, добија премештај у Умку крај Београда; ту се не задржава дуго, прелази у Њуприју, одакле добија премештај и постављење за београдског општинског лекара.

После повећања формата листа „Политике“, од 1. XII 1904. године, др Слободан се укључује у рад око листа. Као лекар, води рубрику „За здравље“; што представља и новину у то време. Увођење ове нове рубрике представља велики допринос ширењу здравствене културе међу њеним читаоцима. С њим на овој рубрици сарађују његови лични пријатељи и другови: др Радивоје Вукадиновић и др Војислав Кујунџић.

Из области медицине написао је два дела: „Школска хигијена“, штампана 1903. године, и књигу „Здраво и болесно дете“, штампана 1910. године, која је скренула пажњу јавности на изузетне способности и даровитост др Слободана као педијатра.

Др Слободан Рибникар својом активношћу припада више другом периоду „Политике“, с обзиром на то што је, после погибије брата Владислава, оснивача и првог директора, почетком новог излагања листа, 1. IX 1919. године, постао директор „Политике“.

За покретање листа у 1919. години удова Милица Рибникар, позајмљује 3.000 фунти од браће Митровић из Лондона. Дуг је враћен 1929. године, у периоду економске кризе, са одређеним интересом на потраживање зајмодавца, који су попут многих, запали у новчане тешкоће.¹²

Учествује у првом и другом балканском рату као командир пољске болнице Дринске дивизије I позива, као санитетски официр. У првом светском рату, у време погибије своје браће Владислава и Даворина, био је на дужности управника VI резервне болнице у Нишу. Из Ниша прелази у Врњачку Бању, а затим 1916. године одлази у Француску, где је на војној дужности провео све до краја 1918. године.

Оженио се 1899. године Даницом Живковић, кћерком познатог београдског трговца Милана Живковића. Из овог брака имао је троје деце: сина Владислава, рођеног 1900. године, кћер Станиславу, рођену 1903. године и сина Мирослава, рођеног 1904. године.

Године 1906. умрла му је супруга Даница, тако да су деца све више била упућена на родитеље мајке, чија је породица имала видног утицаја на финансирање листа и решавање разних материјалних неприлика.

Др Слободан Рибникар умро је 24. IX 1924. године у Београду. После његове смрти, директор листа постаје његов син Владислав, уз помоћ и велику ангажованост Живка Милићевића и Дише Стевановића. Овом није била најнаклоњенија Милица Рибникар, јер није била консултована за ову измену.

Иако без најаве, директор листа, после смрти др Слободана, био је Милан Гавриловић,¹³ потпредседник Земљорадничке странке, који води „Политику“ неколико година.

„Политика“ као акционарско друштво

Да би се олакшао ортачки однос, који је дотле постојао, године 1924. „Политика“ прераста у акционарско друштво. На тај начин сваки ортак у листу добија одговарајући број акција које гласе на име.

Капитал Рибникаревих износио је у акцијама више од 50% од укупне вредности капитала.

Преглед првих акционара можемо видети из следећег прилога:

Име акционара	Број акција
1. Милица Рибникар	120
2. Даница Рибникар	110
3. Јованка Рибникар	107
4. Тјешимир Старчевић	30
5. Владислав Рибникар	80
6. Мирослав Рибникар	57
7. Станислава Рибникар	50
8. Боривоје Кратохвил	30
9. Јован Тановић	40
10. Јованка Тановић	37
11. Слободан Тановић	36
12. Миомир Миленовић	30
13. Нана Миленовић	30
14. Димитрије Стевановић	40
15. Љубица Стевановић	40
16. Мирослав Стевановић	40
17. Јованка Стевановић-Митровић	40
Свега:	917
%	100,00

Акције породице Рибникар

Име акционара	Број акција
1. Милица Рибникар	120
2. Даница Рибникар	110
3. Јованка Рибникар	107
4. Владислав Рибникар	80
5. Мирослав Рибникар	57
6. Станислава Рибникар	50
7. Тјешимир Старчевић ¹⁴	30
Свега:	554
%	60,45

Први редовни збор акционарског штампарско-издавачког предузећа „Политика“ А. Д., одржан је 25. марта 1926. године.¹⁵ председавајући је председник Управног одбора Јован Тановић.

У часништво збора¹⁶ улазе: за деловођу збора Боривоје Кратохвил,¹⁷ а за овераче записника Димитрије Стевановић, Пера Лазаревић и Тјешимир Старчевић.

*

Даворин (Дарко) Рибникар, рођен је 16. маја 1878. године у Свилајнцу. Основну школу и нижу гимназију завршава у Свилајнцу, а више разреде гимназије и испит зрелости положио је у Београду. По завршеном испиту зрелости одлази на студије правних наука у Јену и Берлин.

После смрти оца, др Фрање, 1905. године, враћа се у Београд и почиње да улази у посао са братом Владиславом, прво као сарадник, а касније као уредник листа „Политика“. Истакао се као новинар који није улазио у партијске полемике, пишући увек одмерено и смирено. Као млађи сарадник радио је у рубрици „Спољна политика“, што му омогућује да уђе у новинарски посао и почиње да пише веома запажене репортаже.

Као дописник „Политике“ шаље извештаје о великој буни сељака у Румунији, која је избила марта 1907. године. Његови извештаји, директно из центра немира Ђурђева, затим Букурешта и Рушчука, представљају његову личну афирмацију као новинара, подиже углед листа „Политика“ и повећању њеног тиража.

Његова креативност долази нарочито до изражаја у време одржавања Фридриховог процеса у Бечу. Он је једини извештач са процеса из Србије, а „Политика“ једини лист који је доносио извештаје са самог извора.

У приватном животу волео је да се дружи с глумцима, проводећи већи део свог слободног времена с њима. Волео је друштво, у њему је био радо виђен и цењен као добар друг и пријатељ. Није се женио.

Учествовао је у првом балканском рату. У другом балканском рату лакше је рањен. У првом светском рату учествује као командир митраљеског одељења VII пука II позива. Погинуо је код Крупња, на Дрини, 31. августа 1914. године, дан пре погибије свога брата Владислава, као резервни капетан.

Погинуо је јуначком смрћу, борећи се против аустроугарских поробљивача, за слободу своје отаџбине.

*

Владислав Слободана Рибникар, рођен је у Београду 15. јуна 1900. године. Завршио је гимназију с вишим течајним испи-

том и архитектуру у Паризу; рано се посветио новинарству, настављајући тако светлу традицију своје породице. Постаје директор „Политике“ 25. септембра 1924. године, после смрти свога оца др Слободана Рибникара.

Као директор, лист води др Милан Гавриловић, али је чињеница да се његово име никад није појављивало па ни под уводним чланцима које је писао. Његов боравак у листу несумњиво користи породици Рибникар, јер је то човек с јаким политичким везама.

Иначе, Гавриловић није био омиљен код својих сарадника, који су га прихватили више из страха него из поштовања. Подршку у листу имао је од двеју утицајних личности — Дише Стевановића и Миломира Миленовића.

Владислав Рибникар учествује на прослави десетогодишњице Октобарске социјалистичке револуције у Москви, 1927. године.

Преузевши место директора листа од др Милана Гавриловића, заслужан је што „Политика“ у низу питања спољне и унутрашње политике заступа прогресивна схватања, имајући пред други светски рат све изразитију антифашистичку оријентацију.

У периоду шестојануарске диктатуре, показао је велику спремност и смисао за вођење листа у условима оштре цензуре штампе од стране режима.

Његовом иницијативом „Политика“ уводи годишњу награду за најбољу слику на Јесењој изложби павиљона „Цвијета Зузорић“, почев од 1932. године. Са овом праксом наставило се све до априлског рата 1941. године.

Симпатизер је КПЈ и њених акција; помаже акцију „Црвене помоћи“, коју спроводе КПЈ по предузећима и установама пред други светски рат, а уз његову сагласност спровођена је и међу запосленим особљем „Политике“.

Активан је учесник НОП-а од 1941. године, а члан је КПЈ од јуна 1941. У његовој кући у Београду, на Топчидерском брду, у Ботићевој улици, где је данас Музеј „4. јул“, одржана је историјска седница Политбироа ЦК КПЈ 4. јула 1941. године, на којој је донета одлука о дизању оружаног устанка народа Југославије.

Због одбијања захтева окупатора да покрене лист и учествује у његовом даљем излажењу, бива ухапшен и са групом београдских интелектуалаца затворен у логор на Бањици, којим је руководио злогласни

агент и виши полицијски чиновник Светислав Вујковић.

У логору на Бањици Владислав Рибникар се налазио од октобра 1941. до марта 1942. године. Пуштен из затвора, држан је у кућном притвору, под будном присмотром окупатора и његових помагача.

После успостављене везе с НОП-ом, успева да са својом супругом Јаром и групом Београђана пређе на ослобођену територију, јуна 1943. године, у источној Босни.

У Јајцу, 29. новембра 1943. године, на Другом заседању АВНОЈ-а, изабран је за члана Президијума и повереника за информације Националног комитета НОЈ.

Петог новембра 1943. године, у Јајцу као најближи сарадник Моше Пијаде, учествује у оснивању Телеграфске агенције нова Југославија (ТАНЈУГ); био је њен први директор.

Новоформирана агенција имала је веома важан задатак да домаћој и страниј јавности пружа истините податке о збивањима у Југославији, а нашој јавности о догађајима у иностранству, односно о ситуацији на другим бојиштима широм света. Веома активан у преношењу Танјугових извештаја и контактирајући са страним новинарима и савезничким мисијама при Врховном штабу, који су, пратећи борбу југословенских народа, извештавали јавност својих земаља о истинитој борби наших народа против окупатора, под руководством маршала Јосипа Броза Тита.

После ослобођења, 28. октобра 1944. године, са својим сарадницима обновио је излажење „Политике“, чији је последњи број изашао уочи напада Немачке на Југославију 5. априла 1941. године.

„Политика“ А. Д., после априлског рата 1941. године, фузионисала се са Српским издавачким предузећем „Време“ А. Д. — Дечанска број 31, Београд.

Штампарија „Политике“ А. Д. за време априлског рата уништена је бомбардовањем.¹⁸

После ослобођења 1944. године, „Политика“ почиње поново да излази 28. октобра 1944. Она послује као акционарско друштво. „Политику“ А. Д. у 1944. години, чине: Димитрије Стевановић, Мирослав Стевановић и Владислав Рибникар.

Редован збор акционара одржан је 8. јула 1946. године, а измењена правила А. Д. одобрило је Министарство трговине и снабдевања 8. августа 1946. године.

Управни одбор чине чланови:

1. Танасије Младеновић
2. Слободан Ивановић-Лале
3. Божидарка Дамњановић
4. Владислав Рибникар
5. Димитрије Стевановић

Надзорни одбор:

1. Станка Веселинов
2. Живко Букумировић
3. Станислава Рибникар

Предузеће „Политика“ А. Д. национализовано је 1947. године.

Предузећем од 1947—1952. године управља НФС, од 1952. године НФЈ, а затим ССРНС.

Одлука о покретању листа „Политика“, донета је пред само ослобођење Београда,

20. октобра 1944. године, на предлог маршала Јосипа Броза Тита, с обзиром на њено антифашистичко држање пред други светски рат.

Поред низа дужности на којима се налазио, Владислав Рибникар (министар просвете у влади ФНРЈ, члан југословенске делегације на заседању УНЕСК-а и на Другом заседању Генералне скупштине УН, председник Југословеноког Црвеног крста, члан Савезног одбора НФЈ и др.) остаје на челу „Политике“ све до своје смрти — 1. децембра 1955. године.

Владислав Рибникар оженио се први пут Станом Ђурић, а други пут Јаром Хајек, која с Владиславом одлази на ослобођену територију, у источну Босну, јуна 1943. године, радећи заједно с њим у ТАНЈУГУ.

НАПОМЕНЕ

¹ Интервју с Николом Станаревићем. 16. маја 1975. године. Он сарађује у „Политици“ у привредној рубрици од 1905. године. Одличан је познавалац породичних прилика породице Рибникар.

² Архив СР Србије, Фонд Министарства унутрашњих дела, Одељење полицијско-регистра 1885. године, I књ. Ф. XII р. 245/888. Допис др Фрање Рибникара Начелству округа јагодинског од 28. маја 1885. године.

Др Фрања Рибникар наведеним дописом моли да ступи из поданства Аустро-Угарске монархије у поданство Краљевине Србије, и то: за себе, своју супругу Милицу и три сина. Из дописа се види да је четири године провео као лекар у Трстенику, и то од 1869. до 1873. године; крајем 1873. године прелази на рад, као срески лекар, у Свилајнац.

³ Извод из матичне књиге рођених — СР Србија, Општина Трстеник- издат 10. XII 1975. године.

По изводу из матичне књиге рођених, за Владислава Рибникара се види да је рођен 1. новембра 1871. године.

Сви датуми у тексту до 1. I 1919. године, воде се по старом датуму Од 1. I 1919. године у Краљевини СХС прелази се на нови календар.

⁴ Архив СР Србије — као под 1.

У накнадној изјави др Фрање Рибникара види се: да је син Фрања рођен 8. новембра 1873. године у Трстенику.

Важно је напоменути, да је приликом преласка у српско поданство породице Рибникар 1888. године, средњи син др Фрање, Фрања — добио име Слободан, што се може видети и из његовог надимка — Слободан-Лања, од Фрања.

Друго, такође интересантно објашњење у вези Слободана Рибникара. Он, према изворном документу, није рођен у Свилајнцу, како се води по свим енциклопедијама, него у Трстенику. Овај нови податак допринос је у прикупљању грађе о животу и раду ове породице.

⁵ „Политика“, 30. јануара 1905. године, страна 2, рубрика „Дневне вести“, Говор др Момчила Ивковића на погребу др Фрање Рибникара.

⁶ Интервју с Николом Станаревићем, 5. V 1975. године. Он износи да је др Вукадиновића нарочито импресионирао лист из Копенхагена. Према томе може се рећи да је „Политици“ био кум др Радивоје Вукадиновић.

⁷ Историјски архив града Београда, Фонд Управе града Београда, 1904 год., инв. број 2166. Допис Владислава Рибникара Управи града Београда преносимо у целости:

Управи града Београда

У понедељак 12. ов. мес. излази први број листа „Политика“, који се штампа у штампарији Димитријевићевој у Грочанској улици. Овај лист излазиће сваки дан у два часа по подне (и биће политичке природе).

Пошто сам ја власник и одговорни уредник свога листа, то Вас по дужности о томе обавештавам.

10. јануара 1904. г.
у Београду

С пошговањем
Владислав Рибникар
Краљ Миланова ул. бр. 59
Његошева ул. бр. 19

⁸ Интервју с Николом Станаревићем, 5. V 1975. године. По његовом казивању, први број „Политике“ дељен је бесплатно. Тираж се повећао у 1904. години, променом формата листа.

⁹ ДНЕВНИ ЛИСТОВИ КОЈИ СУ ИЗЛАЗИЛИ У БЕОГРАДУ ПОЧЕТКОМ XX ВЕКА:

1. „Политика“
2. „Вечерње новости“
3. „Београдске новине“
4. „Мале новине“
5. „Мали журнал“
6. „XX век“
7. „Штампа“
8. „Дневни лист“
9. „Звоно“
10. „Правда“
11. „Народни лист“
12. „Пијемонт“
13. „Београдски дневник“
14. „Трибуна“
15. „Епоха“
16. „Балкан“

Појављују се и други листови; међутим, многи од њих доживљавају излажење само првог броја, да се никад више не појаве на тржишту.

¹⁰ Савезни секретаријат за иностране послове — Фонд Војислава М. Јовановића, фасцикла број 20. Др Јован Јовановић, конзул у Лондону, за рачун регента Александра купује имање Дедиње, с којим новцем Милица Рибникар отплаћује дугове и успева да консолидује финансијску ситуацију „Политике“. Уговор о продаји сачињен је 29. марта 1921. године.

¹¹ Извод из књиге рођених др Слободана Рибникара — Трстеник 7. октобра 1976. године. Према том изводу, Слободан је рођен у Трстенику 7. новембра 1873. године, а не 8. новембра како је до сада тврђено.

¹² Интервју с Николом Станаревићем, 5. маја 1975. године. По његовом казивању, као финансијског експерта и сарадника „Политике“, Милица Рибникар ангажује Тановића, који из Бизерте одлази у Лондон да би код фирме „Браће Митровић“, за рачун Милице Рибникар, узајмио 3.000 фунти, почетком 1919. године, за куповину машина и слова, ради обнављања излажења листа „Политика“.

¹³ Енциклопедија Југославије, III том, страна 433, Загреб, 1958. година. По наводима у Е. Ј., др Милан Гавриловић био је на дужности директора „Политике“ од 1924. до 1930. године.

¹⁴ У списку акционара породице Рибникар, под бројем 7 наведен је и професор француског језика на Војној академији Тјешимири Старчевић.

Он није у родбинској вези с породицом Рибникар, али је њихов лични пријатељ, човек који је заступао интересе куће Рибникаревих. Нарочито се истицао у пружању помоћи породици после смрти др Слободана Рибникара.

По казивању Николе Станаревића, Старчевић је био човек од поверења у кући Рибникаревих; за акције је добио новац од Слободана Рибникара.

¹⁵ Архив Југославије, Фонд Министарства трговине и индустрије — Ф. 1263. Сазивање збора акционара морало је бити објављено у „Службеним новинама“. Да би збор пуноважно радио, било је потребно да му присуствује лице које ће заступати комесара Министарства трговине и индустрије.

¹⁶ Израз часништво као адекватан израз за председништво, јавља се и данас, али доиста врло ретко.

¹⁷ Као што смо поменули приликом изношења података за др Слободана Рибникара, навели смо да је био ожењен кћерком познатог београдског трговца Милана Живковића, Даницом, која умире млада, 1906. године.

Др Слободан Рибникар жени се по други пут са кћерком старог ветеринара Кратохвила, који почиње својим капиталом да помаже зета др Слободана, учествовањем у куповини акција „Политике“ и честим позајмицама, што чини и породица прве жене др Слободана, трговца Милана Живковића.

¹⁸ Архив Југославије, Фонд Министарства народне привреде, Ф. 616. Ј. 2990. Изјава адвоката листа „Политика“, дата на позив Полицијског кварта I, Управе града Београда, од 16. III 1943. године.

Адвокат Милош Б. Кржић, извештава Управу града Београда, Полицијски квартал I, да се о судбини „Политике“ и њене штампарije није могло раније ништа одговорити полицијској власти, јер позив није могао добити ни један члан „Политика“ А. Д., пошто се не налазе на дотадашњој адреси, па изјава није могла бити ни достављена.

Из приложене изјаве види се велика обавезност адвоката „Политике“ да ни једног члана предузећа „Политика“ А. Д. не терети.

LA FAMILLE RIBNIKAR ET SON RÔLE DANS LE JOURNALISME SERBE

Miodrag Simić

Le but de cet article très concis est d'apporter plus de lumière sur le rôle de la famille Ribnikar dans la vie culturelle, artistique et politique dans notre pays, d'établir sa genèse dans nos contrées et d'expliquer un grand nombre de particularités dans la vie des Ribnikar restées inconnues jusqu'à présent d'un large public.

Dans l'introduction nous avons donné le rôle qu'a joué Vladislav Ribnikar dans le soulèvement du peuple en 1941. C'est dans sa maison qu'avait été prise la décision par le Politbureau du Comité central du Parti communiste de Yougoslavie de commencer la résistance à main armée contre l'occupant allemand. La résistance a été dirigée par le Parti communiste yougoslave avec à sa tête le secrétaire général Josip Broz Tito.

Nous avons donné d'abord le portrait du premier Ribnikar, qui soit venu en Serbie s'établir et travailler dans la seconde moitié du XIXe siècle, c'était le docteur Franja, émigré de l'Autriche-Hongrie.

Le docteur avait trois fils, Slobodan, Vladislav et Davorin. Le plus intéressant fut Vladislav. C'est grâce à ses mérites que fut fondé pour la première fois un journal indépendant de tout parti politique, fait rare au commencement du XXe siècle, tous les journaux de cette époque étaient politiquement engagés sauf son journal »Politika«.

Pour Slobodan Ribnikar, docteur en droit, nous avons trouvé quelques faits nouveaux ou qu'il fallait apporter des corrections. Le nom de naissance de Slobodan était le même que celui de son père, Franja. En émigrant la famille avait changé de nationalité et de religion c'est pourquoi le père avait changé le nom trop peu serbe de son deuxième fils Franja en Slobodan. Une autre chose encore, nous avons trouvé que le lieu et la date de naissance de Slobodan, que l'on donne dans les dictionnaires, ne sont pas exacts. Il est né à Trstenik et non pas à Svilajnac, et le 7 et non pas le 8 octobre 1873.

En racontant l'histoire de la famille Ribnikar nous avons en réalité raconté aussi l'histoire du journal quotidien »Politika« dont le rôle politique et culturel était pendant trois quarts de siècle d'une très grande importance. Quant au journal »Politika« nous pouvons distinguer trois périodes différentes:

1re période: de janvier 1904 à septembre 1915.

2e période: de septembre 1919 à avril 1941.

3e période: du 28 octobre 1944 à nos jours.

Pour la rédaction de cet article nous avons consulté les Archives de Serbie et de Yougoslavie ainsi que de nombreux articles parus dans le journal »Politika« de 1904 à 1955.